

Edirne - Çamlıca Beldesi'nde Kırsal Turizm ve Turizm Algısı

Bahadır SEZER¹

Derman KÜÇÜKALTAN²

Ali ÇAKIR³

¹ Trakya Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Bölümü

² Trakya Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü

³ Kırklareli Üniversitesi, Pınarhisar MYO, Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü

Sorumlu Yazar:
bahadirsezer@trakya.edu.tr

Geliş Tarihi:12/12/2012
Kabul Tarihi:18/01/2013

Özet

Son yıllarda dünyada ve ülkemizde kırsal alanların kalkındırılmasında önemli bir yaklaşım olarak kabul edilen kırsal turizm hızlı bir şekilde gelişme göstermektedir. Kırsal turizm doğal yaşam ve tarımsal değerlere duyulan ilgi nedeniyle geliştirilen bir turizm çeşididir. Kırsal turizm, Avrupa Birliği tarafından yapılan çalışmalarda; "amacı tarımsal ya da yerel değerlerle iç içe bulunarak hoşça zaman geçirmek olan turistlere, beklentileri doğrultusunda konaklama, yiyecek, içecek ve diğer hizmetleri veren küçük ölçekli işletmelerin yer aldığı küçük yerleşimlerde gerçekleştirilen faaliyetler bütünüdür" şeklinde tanımlanmaktadır. Doğa ile bütünleşme, yöresel kültür tanıma ve öğrenme beklentileri kırsal turizmin temelini oluşturmaktadır.

Bu çalışmada, Edirne'nin Keşan ilçesine bağlı Çamlıca Beldesi'nin kırsal turizm olanakları ve uygunluğu değerlendirilmektedir. Beldenin yapısal, tarihi ve kültürel olarak kırsal turizme uygunluğunun yanında yöre halkının Kırsal Turizm'e uyumu da değerlendirilmelidir. Bu yüzden sosyo kültürel olarak değerlerini kaybetmemiş olan Çamlıca Beldesi'nde yaşayan yerel halkın kırsal turizme bakışı araştırılmalıdır. Çalışmada kırsal kalkınmanın temelinde alternatif geçim kaynakları olarak belirlenen kırsal turizmin, Çamlıca'da yerel halkın sosyo-kültürel ve geleneksel yapısı ile uyumu test edilerek, yerel dokuya uygunluğu yöre halkına uygulanacak anket ile araştırılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Turizm Algısı, Kırsal Turizm, Çamlıca, Turizm, Edirne

Perception of Rural Tourism and Tourism in Çamlıca County - Edirne

Abstract

In recent years, rural tourism which is considered as a crucial approach to the improvement of rural areas has been developing rapidly both in Turkey and the World. Rural Tourism is a kind of tourism which is developed just because of the interest to the natural life and agricultural values. Rural Tourism is defined in the studies conducted by European Union as the complement of activities covering accommodation, food, beverage and other services which are provided by small businesses in small areas for the tourists whose aim is to spend pleasant time by experiencing local values. The expectations of communing with nature and learning about the local culture are the underlying factors of Rural Tourism.

In this study, rural tourism opportunities and their appropriateness in Çamlıca village, which is located in the county of Keşan in Edirne, are discussed. Besides the appropriateness of the village to the rural tourism in terms of structural, historical and cultural basement, it would be better to evaluate the harmony between local villagers and rural tourism. Therefore; the attitudes of local people towards tourism in Çamlıca, which has not lost the socio-cultural values yet, need to be investigated. In the study, the harmony between socio-cultural and traditional nature of local people with rural tourism which is defined as an alternative source of income is searched by applying a questionnaire on the local people.

Keywords: Perception of Tourism, Rural Tourism, Çamlıca, Tourism, Edirne

GİRİŞ

Dünyada ve Türkiye'de kalkınma ve gelişme için birçok strateji ve plan geliştirilmektedir. Bu strateji ve planlar arasında turizm sektörü ve değerleri de yer almaktadır. Türkiye'nin 2023 yılı hedeflerine bakıldığında "Turizmin çeşitlendirilmesini, tüm yıla ve yurda yayılmasına imkan veren projeler geliştirilerek kıyıların dışındaki bölgelere de yatırım yapılmasının teşvik edilmesi" gibi hedefleri vardır (Anonim, 2007: 10). Ayrıca Türkiye'nin hedeflerinden bir diğeri de tarihi, doğal ve kültürel varlıkların korunarak gelecek kuşaklara aktarılması ve evrensel kültüre katkıda bulunmaktır (Anonim, 2010:

56). Bu doğrultuda bölgesel olarak kalkınmanın sağlanması için özellikle yöresel olarak kırsal bölgelere yatırımların yapılması gerekmektedir. Edirne'nin Keşan ilçesine bağlı Çamlıca Beldesi de gelişmeye açık ve değerlendirilmesi gereken bir yerdir. Çamlıca gibi yörelerin kalkınması için özellikle tarihi, doğal ve kültürel varlıkların korunmasını ve bu değerlerin gelecek kuşaklara bozulmadan aktarılmasını sağlayacak kalkınma araçları bulunmalıdır.

Çamlıca Beldesi'nin kalkınması açısından kırsal turizm bir çözüm olabilir. Çamlıca tarihi, doğal güzellikleri ile önemli değerlere sahiptir. Günümüzden yaklaşık 4 bin yıl öncesine kadar yerleşim izlerine rastlanılan eski bir yerleşim yeridir. Egnita yolu üzerinde kurulmuş bir yerleşim yeri olan Çamlıca eski adı ile Grabuna, tarih

boyunca bu yol üzerinden geçen yolcu ve kervanların, mola, ticaret ve hayvanlarının bakım ihtiyaçlarını karşıladığı bir yer olarak, bu yol üzerinde önemli bir misyona sahip olmuştur. Trak yerleşim izlerinin de görüldüğü, Büyük İskender'in Anadolu'ya geçişine tanıklık etmiş, Eski Yunan, Pers, Roma, Bizans medeniyetleri hâkimiyetinin yanında, ortaçağda Venedik ve Cenevizlerin kolonisi olmuştur. Tarihi boyunca, Avrupa kıtasındaki medeniyetlerin Asya kıtasına, Asya kıtasındaki medeniyetlerin Avrupa kıtasına geçişlerinde bir durak noktası olmuştur.

Türklerin Rumeli'ye geçtiği dönemlerde ise bir Rum yerleşimidir ve Rumeli'ye geçen ordular için dinlenme, hazırlık ve ihtiyaç gidermek için önemli ve güvenli bir stratejik üs göreviyle karşımıza çıkmaktadır. 1. Kosova savaşı sonunda bir Sırp prensi tarafından öldürülen I. Murat'ın intikamını almak için ordularıyla Rumeli'ye geçip Avrupa'ya ilerleyen Yıldırım Beyazıt, Grabuna'daki Büyük Manastır mevkiinde ordularını dinlendirmiş ve saldırılar öncesi hazırlık ve ihtiyaçlarını gidermişlerdir. Yıldırım Beyazıt bu yerleşim yerine Türk ordularına yardımcı olan çobanın adı olan Grabuna ismini vermiştir. Günümüzde Yıldırım Beyazıt'ın mola verdiği yerler mesire yeri olarak kullanılmaktadır ve o dönemden kalan su pınarları hala korunmaktadır.

1900'lü yılların sonuna kadar Grabuna'da 7 adet yel değirmeni ve bir adet su çarklı değirmen var olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen değirmenler, üretim, enerji ve ticaret üçgeniyle o zamanki Grabuna'nın o sürece kadar bölge ve çevre yerleşimler ve aynı zamanda bulunduğu geçiş yolu üzerindeki misyonunu ortaya koymaktadır.

1922-1934 yılları döneminde Balkan göçlerine ev sahipliği yaparak, Balkan ülkelerinden gelen göçmenlerin Türkiye'nin birçok noktasına özellikle, İzmir, Bursa, ve Ordu illerine dağılım öncesi göç üssü görevini üstlenmiştir.

93 Harbi diye adlandırılan, Osmanlı-Rus Savaş'ından, Balkan Savaşları ve Kurtuluş Savaşı yıllarında Kırım'dan Romanya'dan, Yugoslavya'dan, Bulgaristan'dan ve Yunanistan'dan Mübadele yıllarına kadar devamlı olarak göç almıştır. Bu nedenle Grabuna, Gacal, Pomak, Boşnak, Arnavut, Dağlı, Karabacak, Tatar ve Çerkez olarak adlandırılan Türklerin göç yıllarındaki ilk ikametgah adresleri olmuş ve bu renkli mozaik halen mevcuttur.

1934 yılına kadar Rum ve Türklerin birlikte yaşadığı Grabuna Nahiyesi, Rum nüfus varlığı yüzünden ikametgâhını Yerlisu'ya alırken Nahiye Müdürü sebebiyle ismi Çamlıca olarak değiştirilmiş ve Rum nüfusunun da nahiyeyi boşaltmasıyla tamamen Türk yerleşimi haline dönüşmüş önemli bir beldedir.

Kavramsal Çerçeve

Kırsal alanlar özellikle gelişmiş ülkelerde zevk, dinlenme ve rahatlamının yerini alarak değişmektedir. Kalabalık şehirlerden kırsal hayata kaçış kırsal turizmin gelişmesine yardımcı olmaktadır (Kadivar vd., 2010:114). Bu alanlar, farklı kültürel, tarihsel, etnik ve coğrafi özellikleriyle turistler için özel bir çekiciliğe sahiptir (Mafunzwaini ve Hugo, 2005:252). Günlük kırsal yaşam içine kabul edilen turistler, hem kırsal kültürü öğrenirler hem de aktif tatil geçirmektedirler (Çakır vd.,2010:2).

Kırsal turizm, değişen turizm anlayışına, turist profiline ve çevre bilincinin artmasına paralel olarak gelişen bir turizm çeşididir. Kuş gözlemciliği, macera turizmi, çiftlik turizmi, yayla turizmi gibi turizm çeşitlerini bünyesinde barındırmaktadır (Avcıkurt ve Köroğlu, 2008: 61). Soykan

(1999:68) ; kırsal turizm/ köy turizmi/ tarımsal turizm/ çiftlik turizmi aynı amaca hizmet eden turizm türleri olduğunu ve aralarında önemli bir fark olmadığını söylemektedir.

Kırsal turizm için yapılan çeşitli tanımlara baktığımızda; Bal'a göre (1995: 22-23); Kırsal turizm kavramı, "tarımsal yapının egemen olduğu yerlerde tarım etkinliklerinin yanı sıra yapılan bir turizm biçimidir." Bir başka tanımda kırsal turizm; "insanların devamlı ikamet ettikleri yerler dışındaki kırsal yörelere ziyaretleri, buralarda çiftçilerin ürettikleri mal ve hizmetleri, yörenin doğal dokusuna uygun mekânlarda talep ederek ve yörede para arttırma arzularını minimize ederek geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünüdür" şeklinde tanımlanmaktadır (Akça, 2004: 63). Küçükaltan (1999:41) ise "insanların devamlı ikamet ettikleri yerler dışındaki kırsal yörelere ziyaretleri, buralardaki tarım ürünlerinin ürettikleri mal ve hizmetleri, yörenin doğal dokusuna uygun mekanlarda talep ederek ve yörede para arttırma arzularını minimize ederek geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkilerin bütünü" şeklinde tanımlanmaktadır.

Doğa temelli turizm, özellikle endüstriyel ya da finansal üretimlerin daha zayıf olduğu gelişmekte olan ülke ekonomileri için yaşamsal bir rol üstlenmektedir (Gökdeniz, 2003, 29). Kırsal yöreleri, turizmin konusu haline getirirken, tarım alanlarının amaç dışı kullanımı, bölgenin tarımsal olmayan bir biçim de yapılaşması, emeğin tarım dışı alanlara bölünmesi gibi olumsuzluklar öne sürülebilmektedir. Oysa, belirli özellikleri taşıyan yöreler için turistik girdilerin, bütün bu olumsuzlukları dengeleyecek düzeylerde olabileceği unutulmamalıdır. Tarımdan artık fazlaca beklentisi kalmamış yöreler için, kırsal turizm tek alternatif, belki de son şans olacaktır (Demircioğlu,1993 ; 8).

Turizm yalnızca ekonomik bir olay olmayıp, sosyal ve kültürel yönleri de olan toplum ve sosyal yapı üzerinde önemli rol oynayan uluslararası bir harekettir (Avcıkurt, 2009: 50). Kırsal turizmin bir yerleşme biriminde gelişebilmesi için, coğrafi konumun ve kuruluş yerinin uygunluğu, doğal güzelliklerin, tarihsel ve kültürel çekiciliklerin varlığı ve korunmuş olması, alt yapı yeterliği, konaklama olanakları, kırsal-geleneksel üretim biçimlerinden en az birinin varlığı ve turiste sunulabilmesi, yerel halkın turizm için gönüllü olması, önde gelen koşullardır (Soykan, 2001: 152). Aslında bu durum taşıma kapasitesi ile de ilgilidir. Taşıma kapasitesi, ekolojik bir terim olmasına rağmen, özellikle turistler ve yöre halkıyla da ilgilidir. Taşıma kapasitesi, Mathieson ve Wall'a göre (1982: 168); "ziyaretçiler tarafından kazanılan deneyimlerin kalitesinde ve fiziksel ortamda kabul edilemez bir değişiklik olmadan bir yöreyi maksimum insanın kullanabilmesi" olarak tanımlanmaktadır. Dolayısı ile kırsal turizm için hem çevresel hem de sosyo-kültürel değerler korunmalıdır. Kültürel değerlerin bozulmasının yöre halkı üzerinde olumsuz etkileri olduğu kadar turistler üzerinde de olumsuz etkileri vardır. Bazı turist tipleri, örneğin araştırmacı ve başıboş olarak tanımlanan turistler, özgün ve kültürel değerlere önem vermekte, seyahat amaçlarının en önemli faktörlerini bunlar oluşturmaktadır (Doğan, 1990: 48). Bu nedenle kültürel değerleri korumak taşıma kapasitesini aşmamak, hem yöre halkı için hem de turistler için önemlidir. Dolayısıyla turizmin etkileri değerlendirilirken sadece ekonomik sonuçları değil, sosyal ve kültürel açıdan meydana gelen etkileri de incelenmelidir.

ARAŞTIRMANIN KONUSU, AMACI, ÖNEMİ, MATERYAL VE YÖNTEMİ

Araştırmanın konusu, amacı, önemi, kapsamı, sınırlılıkları, bilgi toplama yöntemi ve aracı, veri analiz teknikleri aşağıda açıklanmaktadır.

ARAŞTIRMANIN KONUSU, AMACI VE ÖNEMİ

Araştırmada Edirne - Çamlıca Beldesi'nde yöre halkının kırsal turizm ile ilgili algıları ve Çamlıca'da halkın kırsal turizm faaliyetlerindeki rolünün ne olabileceği ortaya konmaktadır.

Kırsal turizm, kırsal alanlarda yöre halkının ekonomik olarak gelişmesi hem de turizm sektöründe önemli kazanımlara yol açması nedeniyle dikkate alınması gereken bir turizm çeşididir. Bu açıdan Çamlıca için yapılacak çalışmalar bu yörenin hem ekonomik hem de kültürel anlamda gelişmesini sağlayacaktır. Dünyada önemli bir gelişme gösteren kırsal turizmin en önemli destekleyici unsurlarından biri yöre halkının turizme bakış açısıdır. Bu nedenle Çamlıca Beldesi için de yöre halkının kırsal turizme olan bakış açısının incelenmesi önemlidir.

Bu çalışmada, Edirne'nin Keşan ilçesine bağlı Çamlıca Beldesi'nin kırsal turizm olanakları ve uygunluğu açısından yöre halkının "Kırsal Turizm" algısı ve kırsal turizme bakış açısını ortaya koymak amaçlanmaktadır. Çalışmada kırsal kalkınmanın temelinde alternatif geçim kaynakları olarak belirlenen kırsal turizmin, Çamlıca'da yerel halkın sosyo-kültürel ve geleneksel yapısı ile uyumu test edilerek, yerel dokuya uygunluğu yöre halkına uygulanacak anket ile araştırılmaktadır.

ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Araştırmanın kapsamını Edirne İli, Keşan İlçesi'ne bağlı Çamlıca Beldesi oluşturmaktadır. Keşan'a 13 Km uzaklıkta, Doğusu ve Güneyi Korudağ serisi ormanlarla çevrili olup, Kuzeyi ve Batısı son derece verimli tarım arazilerinden Çamlıca Ovası ile çevrilidir. Yerleşim yeri olarak ta çevresinde, Doğusunda; Şükrüköy, Seydiköy, Kadıköy ve Mahmutköy Kuzey Doğusunda; Yerlisu ve Sazlıdere Kuzeyinde; Pırnarköy, Gökçetepe Batısında; Mercan, Karlıköy, Büyük Doğanca Kuzey Batısında; İzzetiye ve Keşan bulunup Kuzeyinde de Bahçeköy yer almaktadır. Keşan'ın 3 nahiyesinden birisidir. (Merkez, Çamlıca ve Suluca) Belediye 1971 yılında kurulmuştur. Nüfus yaz nüfusu ve kış nüfusu olmak üzere 2 ayrı dönemde de değişkenlik göstermektedir. 2011 yılı sonu itibari ile belde içinde yaşayanların nüfusu 1029 olarak tespit edilmiştir. Fakat bu yaz sezonlarında Mücavir alanlarda bulunan vatandaşların gelmesiyle artmaktadır. Rakımı 130'metredir.

ARAŞTIRMANIN BİLGİ TOPLAMA YÖNTEMİ VE ARACI

Çalışmada Çamlıca Beldesi'nde yer alan kültürel ve doğal turistik arz verilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Çamlıca Beldesi ile ilgili literatür taranmış ve Çamlıca Beldesi'nin turizm potansiyelinin ortaya

çıkartılması ve mevcut durumunun belirlenmesi için saha gezisi yapılmıştır. Çalışma, arazi gözlemleri, literatür taramaları, paydaşlarla (yerel halk, Çamlıca Kültür Derneği, İlçe Belediyesi, İlçe Kaymaklığı ve uzmanlar) görüşmeler ve değerlendirmeler doğrultusunda şekillenmiştir. Çalışmanın sonuç ve öneriler kısmında Çamlıca Beldesi ile ilgili yapılmakta olan turizm projeleri ve gelecek için yapılması gerekenler belirtilmiştir.

Çalışmanın yapısını ortaya koymak amacıyla öncelikli olarak üniversitenin kütüphane ve veri tabanları içinde kaynak taraması yapılmıştır. Konu ile ilgili yerli ve yabancı kaynaklar gözden geçirilerek ayrıntılı bir yazın taraması yapılmıştır. Araştırmada birincil veriler bir anket ile toplanmıştır. Anket, mevcut yazından yararlanılıp amaca uygun bir soru formu geliştirilerek oluşturulmuştur. Geliştirilen anket, katılımcılara yüz yüze uygulanmıştır. Soru formunun uygulanması Haziran 2012 - Ağustos 2012 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Soru formu, yöre halkının bireysel özellikleri, kırsal turizm'i nasıl algıladıkları, Çamlıca'da kırsal turizmin uygulanabilirliği, ve yöre halkının bu süreç içerisinde ne gibi katkıları olacağı ile ilgili sorulardan oluşmaktadır.

Çamlıca'da yaşayan yöre halkına soru formlarının uygulanmasında yüz yüze yöntemi kullanılmıştır. Toplam 219 kişi soru formlarını yanıtlamıştır.

ARAŞTIRMANIN VERİ ANALİZ TEKNİKLERİ

Elde edilen veriler, bilgisayar ortamında sınıflandırılmıştır. Daha sonra elde edilen sonuçlar tablolar haline getirilmiş ve yorumlanmıştır. Yöre halkının kırsal turizm konusundaki algısını belirlemek için çok değişkenli bir yöntem olan faktör analizinden yararlanılmıştır.

Faktör analizi değişkenler arasındaki ilişkileri inceleyen bir analiz yöntemidir. Değişkenler arasındaki ilişkiler belli özellikler gösteren daha az sayıda faktör gruplarına indirgenerek yorumlanmıştır.

Matematiksel olarak faktör analizi çoklu regresyon analizi ile benzerlik göstermektedir. Yargılar arasından belirli özellikte olanlar bir faktöre yüklenerek grup oluşturur ve toplam varyansı dikkate alarak veriler gruplanır.

Faktör analizi birbiri ile ilişkili veri yapılarını birbirinden bağımsız ve az sayıda yeni veri yapılarını dönüştürmek, bir oluşumu, nedeni açıkladıkları varsayılan değişkenleri gruplayarak ortak faktörleri ortaya koymak için kullanılır. Böylelikle bir oluşumu etkileyen değişkenleri gruplamak, majör ve minör faktörleri tanımlamak amacıyla başvuru bir yöntemdir (Malhotra, 1994).

Faktör

$$F_i = W_{i1}X_1 + W_{i2}X_2 + W_{i3}X_3 + \dots + W_{ik}X_k$$

F_i : i'ninci faktörün tahmini

W_i : Faktör değeri katsayısı

k : Değişken katsayısı

X_i : i'ninci satırdaki yargı değeri (her anketteki yargıya dayalı puan)

Araştırmada özellikle Çamlıca yöre halkının Kırsal Turizm ile ilgili algılarına ilişkin çeşitli yargıları ve düşünceleri aralıklı ölçek ile ölçülmüştür. Ölçekte yer alan sorulara katılımcıların beş kategorili "kesinlikle evet"ten "kesinlikle hayır" olmak üzere cevapları istenmiştir. Yöre

halkının Çamlıca'da kırsal turizmin başarılı olması için gerekli olan unsurlara ilişkin yargıları da aralıklı ölçek ile ölçülmüştür. Ölçekte yer alan sorularda katılımcılara beş kategorili "kesinlikle evet"ten "kesinlikle hayır" olmak üzere sorular sorulmuştur. Ankete katılan yöre halkına kırsal turizm ile ilgili algıları ve kırsal turizmin uygulanabilirliğine ilişkin toplanan verilere, faktör analizi uygulanmıştır.

Veriler faktör analizi yapılmadan önce bu analize uygunluğunu test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy testi yapılmıştır.

Bunun yanında küresellik testiyle de (Bartlett Test of Sphericity) anket sonuçlarının faktör analizi için uygun olup olmadığı analiz edilmiştir. Test sonuçlarına göre sonuçlar uygun bulunduğu için veriler faktör analizinde kullanılmıştır. Faktör analizinde faktör yükleri bulunurken Temel Bileşenler Yöntemi ve Varimax dönüştürme yöntemi kullanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Çamlıca Beldesi'nde yöre halkının kırsal turizm ve turizm algısını saptamayı amaçlayan ve aşağıda detayları sunulan anket çalışması, Çamlıca'da yaşayan 219 kişiye uygulanmıştır. Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların % 41.6'sını kadınlar, % 58.4'ünü ise erkekler oluşturmaktadır. Katılımcıların % 40.6'sı bekar, % 59.4'ü ise evlidir. Katılımcıların yaş olarak dağılımlarına bakıldığında orantılı bir dağılım olduğu ve belli bir yaş grubunun baskın olmadığı görülmektedir. Ancak anket yaz döneminde yapılmıştır ve kış döneminde genellikle genç nüfus ya eğitim amacıyla ya da iş amacıyla büyük kentlere göç etmektedir. Katılımcıların % 60'ı en az lise mezunudur, yaklaşık % 35'i ise üniversite mezunudur. Bu da gösteriyor ki küçük bir belde olması rağmen Çamlıca eğitimli kişilerin yoğunlukta olduğu bir belgedir.

Çamlıca Yöre Halkının Demografik Özellikleri

Tablo 1. Çamlıca'da Yaşayan Yöre Halkının Demografik Özellikleri

Demografik özellik	%	
Cinsiyet	Bayan	41,6
	Erkek	58,4
Medeni hali	Bekar	40,6
	Evli	59,4
Yaş	21 yaş ve aşağısı	12,8
	22 - 29	24,2
	30 - 39	15,1
	40 - 49	21,9
	50 - 59	17,8
	60 ve yukarısı	8,2
Eğitim durumu	Okur yazar değil	3,2
	İlkokul	20,5
	Ortaokul	10,5
	Lise	30,6
	Ön lisans	15,1
	Lisans	16,0

	Yüksek lisans	2,7
	Doktora	1,4
Meslek	Çiftçi	14,6
	Emekli	6,8
	Esnaf	8,2
	Ev hanımı	16,0
	Diğer	54,3
Ailenin ortalama aylık geliri	700'den az	9,6
	700 - 1000	10,5
	1001 - 2000	47,0
	2001 - 3000	20,5
	3001 üstü	12,3

Katılımcıların % 15'ini çiftçiler oluşturmakta, % 16'sını ev hanımı, % 8.2'si ise esnaftır. Meslek gruplarında diğer olarak adlandırılan grubun çoğunluğunu memur ve işsizler oluşturmaktadır. Kırsal turizm için Katılımcıların % 47'sinin aile gelir durumu 1000 TL ile 2000 TL arasındadır. 2000 TL üzeri kazananların oranı ise % 32'dir.

Çamlıca'da Yöre Halkının Kırsal Turizm Algısı

Faktör analizi yapılacak verilerin uygunluğunu ölçmede kullanılan KMO değerinin 0,50 den yüksek olması gerekmektedir. KMO değeri genel olarak 0,7-0,8 iyi, 0,5-0,7 arası orta ve en az 0,5 olarak kabul edilmektedir. Eğer 0,5'ten küçükse daha fazla veri toplanmalıdır. Bu çalışmada elde edilen KMO:0,838 değeri oldukça yüksektir ve verilerin faktör analizine uygunluğunu göstermesi açısından önemli bir ölçüdür. Faktör Analizi sonucunda özdeğeri 1'den büyük 4 faktör (motivasyon) bulunmuştur. Analiz sonucunda Rotasyona (dönüştürmeye) gerek olmadığına karar verilmiştir. Çünkü dönüştürmeden sonra bileşen yüklerinde artış olmamıştır.

I. Faktör grubu toplam varyansın %32.688'sini, II. Faktör grubu %15.181'ini, III. Faktör grubu %8.108'ini ve IV. Faktör grubu %6.998'ini ve toplam varyansın %68,586'sını açıklamaktadır. Buna ilişkin veriler aşağıdaki Tablo 2'te görüldüğü gibidir.

Tablo 2. Çamlıca'da Yöre Halkının Kırsal Turizm Algılarına Yönelik Faktör Yükleri ve Açıklanan Varyans Yüzdeleri Metod:Principal Component Analysis

Bileşen	Mevcut Özdeğerler			Değişim Sonrasında Oluşan Özdeğerlerin Özeti		
	Toplam	Varyans yüzdesi (%)	Kümülatif yüzde (%)	Toplam	Varyans yüzdesi (%)	Kümülatif yüzde (%)
1	5,557	32,688	32,688	4,357	25,627	25,627
2	2,581	15,181	47,869	2,437	14,336	39,964
3	1,378	8,108	55,977	2,212	13,014	52,977
4	1,190	6,998	62,974	1,700	9,997	62,974
5	,954	5,612	68,586			
6	,766	4,505	73,092			
7	,702	4,131	77,223			
8	,633	3,725	80,947			
9	,557	3,276	84,223			
10	,504	2,967	87,190			
11	,419	2,467	89,657			
12	,399	2,345	92,002			
13	,368	2,163	94,165			
14	,306	1,802	95,967			
15	,266	1,562	97,529			
16	,231	1,360	98,889			
17	,189	1,111	100,000			

Tablo 3. Çamlıca'da Yöre Halkının Kırsal Turizm Algısına İlişkin Faktör grupları Extraction Method: Principal Component Analysis. a 4 components extracted.

Yöre Halkının Kırsal Turizm Algısına İlişkin Faktör grupları	Değişkenler	Bileşenler			
		1	2	3	4
I. Kırsal Turizm'in Yöreye Olumlu Etkisi Olacağı Algısı	Kırsal turizm, yerel halkı	,796	,079	-,363	-,070
	Kırsal turizm yeni turizm işletmeleri ile	,788	-,135	-,212	-,097
	Kırsal turizm kültürel değerlerin	,777	,097	-,051	-,211
	Kırsal turizm, kadınlara yeni iş imkanları yaratır.	,713	-,177	,085	,213
	Kırsal turizm doğal çevreyi	,738	,261	,042	-,300
	Kırsal turizm, yerel halkın	,725	,003	-,364	-,232
	Kırsal turizm, yeni iş imkanları yaratır.	,751	-,202	-,153	,227
	Kırsal turizm tarihi yapıların	,673	,347	-,099	-,180
	Kırsal turizm, tarımsal alanların korunmasını sağlar.	,606	-,082	,449	-,103
	Kırsal turizm, kırsal bölgelerde emlak fiyatlarını artırır.	,536	,117	,458	,149
II. Kırsal Turizm'in yörenin sosyal yaşantısına olumsuz etki edeceği algısı	Kırsal turizm, kırsal bölgelerde sosyo kültürel bozulmalara yol acar.	-,017	,689	-,013	,493
	Kırsal turizm, dışarıdan gelen zengin girişimciler tarafından kırsal bölgelerin sömürülmesine yol acar.	,241	,620	,226	-,315
	Kırsal turizm, altyapı hizmetlerinin yetersiz kalmasına sebep olur.	-,270	,533	,297	-,110
	Kırsal turizm, kırsal yollarda trafik sıkışıklığına neden olur.	,333	,503	,244	-,108
III. Kırsal Turizm'in genç nüfusu yörede kalmaya yönelteceğine dair algı	Kırsal turizm, dışarıya göçü önler.	,271	-,530	,495	,151
	Kırsal turizm, yerel ortaklıkları ve işbirliğini artırır.	,360	-,479	,404	,195
IV. Kırsal Turizm doğal çevreye zarar vereceği algısı	Kırsal turizm, doğal çevrenin bozulmasına ve kirlenmesine neden olur.	-,068	,600	,066	,631

Çamlıca halkının kırsal turizme bakış açıları ile ilgili yöre halkının çeşitli bakış açıları bulunmaktadır. Bu algılar faktör analizi ile analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlara göre dört farklı algı grubu oluşmuştur. Bunlar kırsal turizmin yöreye olumlu etkisi olacağı algısı, kırsal turizm'in yörenin sosyal yaşantısına olumsuz etki edeceği algısı, kırsal turizm'in genç nüfusu yörede kalmaya yönelteceğine dair algı, kırsal turizm doğal çevreye zarar vereceği ile ilgili algıdır. Kırsal turizm algısına ilişkin her bir algı grubu incelenmiştir. Buna göre;

I. Algı grubu içerisinde kırsal turizm, yerel halkı kültür ve çevreyi değerlendirmeye teşvik edeceği, yeni turizm işletmeleri ile yerel ekonomiyi canlandıracağı ve çeşitlendireceği, kültürel değerlerin korunmasını sağlayacağı, kadınlara yeni iş imkanları yaratacağı, doğal çevreyi koruyacağı, yerel halkın yaşam standardını yükselteceği, yeni iş imkanları yaratacağı, tarihi yapıların korunmasını sağlayacağı ve kırsal bölgelerde emlak fiyatlarını arttıracığına yönelik algılar bulunmaktadır. Yerel halkın çoğunluğu kırsal turizmin yöreye olumlu etkileri olacağına inanmaktadır.

II. Algı grubu içerisinde kırsal turizm, kırsal bölgelerde sosyo kültürel bozulmalara yol açması, dışarıdan gelen zengin girişimciler tarafından kırsal bölgelerin sömürülmesine yol açması, altyapı hizmetlerinin yetersiz kalmasına sebep olması ve kırsal yollarda trafik sıkışıklığına neden olacağına ilişkin algılar bulunmaktadır. Yerel halkın geneli bu görüşlere katılmamakta ve kırsal turizmin olumsuzluk yaratacağına inanmamaktadır.

III. Algı grubunda ise kırsal turizmin genç nüfusu yörede kalmaya yönelteceğine dair düşünce ve yerel ortaklıkları ve işbirliğini arttıracığı ile ilgili algılar bulunmaktadır. Katılımcıların geneli bu konuda kararsız kalmıştır.

IV. Algı grubunda ise kırsal turizmin doğal çevreye zarar vereceği düşüncesi bulunmaktadır. Katılımcıların çoğu buna katılmamakta ya da kararsız olduğunu belirtmektedir.

Çamlıca'da Kırsal Turizmin Başarılı Olma Koşulları

Faktör analizi için Çamlıca'da yöre halkına göre Kırsal Turizmin başarılı olma koşullarını ortaya koyan verilerin uygunluğunu ölçmede kullanılan KMO değerinin 0,50 den yüksek olup olmadığına bakılmıştır. Bu çalışmada elde edilen KMO: 0,877 değeri uygun bir değer olarak bulunmuş ve verilerin faktör analizine uygunluğunu göstermesi açısından önemli bir ölçüdür.

- I. Faktör grubu toplam varyansın %38,394'unu, II. faktör grubu %11,321'ini, III. faktör grubu ise % 8,717'sini ve toplam varyansın
- II. %58,532'ini açıklamaktadır. Buna ilişkin veriler aşağıdaki Tablo 4'te görüldüğü gibidir.

Tablo 4. Kırsal Turizmin Başarılı Olma Koşullarına Yönelik Faktör Yükleri ve Açıklanan Varyans Yüzdeleri

Bil eşe n	Mevcut Özdeğerler			Değişim Sonrasında Oluşan Özdeğerlerin Özeti		
	Toplam	Varyansın yüzdesi (%)	Kümülatif yüzde (%)	Toplam	Varyansın yüzdesi (%)	Kümülatif yüzde (%)
1	4,991	38,394	38,394	4,697	36,128	36,128
2	1,485	11,421	49,815	1,754	13,493	49,621
3	1,133	8,717	58,532	1,158	8,911	58,532
4	,912	7,015	65,547			
5	,856	6,588	72,135			
6	,735	5,657	77,792			
7	,585	4,502	82,294			
8	,533	4,102	86,396			
9	,517	3,975	90,371			
10	,445	3,422	93,793			
11	,331	2,547	96,340			
12	,258	1,983	98,323			
13	,218	1,677	100,000			

Metod:Principal Component Analysis

Çamlıca yöre halkının düşüncelerine göre kırsal turizmin başarılı olması için çeşitli koşullar vardır. Bu koşullar faktör analizi ile analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlara göre üç farklı faktör grubu oluşmuştur. Bunlar; kamu sektörünün desteği, özel sektörden beklenenler ve yöre halkının yapması gerekenlerdir. Kırsal turizmin başarılı olmasına ilişkin her bir algı grubu incelenmiştir. Buna göre;

I.Faktör grubu içerisinde; yerel yönetimlerin bölge kalkınmasında kırsal turizme önem vermesi, alt ve üst yapının oluşturulması, bilimsel araştırma ve projeler yapmak, çok iyi bir tanıtım, kırsal turizme yönelik çiftliklerin yapılması, iyi bir organizasyon, yerel yönetimlere maddi destek, konaklama işletmelerinin yapılması, orman alanlarının korunması ve sahip çıkılması bulunmaktadır. Yerel halk tarafından kamunun desteği olduğu takdirde başarılı olunacağına inanılmaktadır.

II. Faktör grubu içerisinde ise dışarıdan yatırımcıların gelmesi ve tur şirketlerinin Çamlıca'yı paket tur kapsamına almaları görüşü bulunmaktadır.

III. Faktör grubu ise yöre halkının bahçe ve ekili alanlarına sahip çıkması, hayvancılığa önem vermesini içermektedir. Yöre halkı bahçe ve ekili alanlara sahip çıkmada olumluysen, hayvancılığa önem verme konusuna ise kararsız veya olumsuz bakmaktadır.

Yöre Halkının Kırsal Turizm Konusundaki Çalışmalara Olabilecek Katkıları

Tablo 6. Yöre Halkının Evinde Bir Oda Tahsis Etme Düşüncesine İlişkin Dağılımları

Yerel Halkın Ziyaretçilere Oda Tahsis Etme Konusundaki Görüşleri	%
Evet	30,1
Hayır	29,2
Kararsız	40,6

Katılımcıların % 30'u ziyaretçilere bir oda tahsis etme konusunda olumlu yaklaşmaktadır. Bunun yanında % 29'luk kısım ise olumsuz görüş bildirmektedir. Katılımcıların çoğu bu konuda nasıl uygulanacağını bilmedikleri için kararsız kalmaktadırlar. Ayrıca oda tahsisi etmek ailenin imkanları, evin müsaitliği ile de ilgili olduğu için katılımcılar bu şekilde destek vermek isteseler de imkanları olmadığı için kararsız kalmaktadır.

Tablo 5. Kırsal Turizmin Başarılı Olma Koşulları

Kırsal Turizmin Başarılı Olma Koşullarına İlişkin Faktör Grupları	Değişkenler	Bileşenler		
		1	2	3
I. Kamu Sektörünün Desteği	Yerel yönetimlerin bölge kalkınmasında kırsal turizme önem vermesi	,840	-,034	-,126
	Alt ve üst yapının oluşturulması.	,810	,067	-,054
	Bilimsel araştırma ve projeler yapmak.	,796	,180	-,149
	Çok iyi bir tanıtım.	,774	-,186	,270
	Kırsal turizme yönelik çiftliklerin yapılması	,758	-,261	,257
	İyi bir organizasyon	,691	,086	-,163
	Yerel yönetimlere maddi destek	,655	,262	-,107
	Konaklama işletmelerinin yapılması.	,616	,106	,158
	Orman alanlarını korunması ve sahip çıkılması	,489	-,597	,181
II. Özel Sektörden beklenenler	Dışarıdan yatırımcıların gelmesi	-,038	,752	,159
	Tur şirketlerinin Çamlıca'yı paket tur kapsamına almaları.	,426	,514	-,160
III. Yöre halkının yapması gerekenler	Yöre halkının bahçe ve ekili alanlarına sahip çıkması	,167	,193	,669
	Yöre halkının hayvancılığa önem vermesi	-,294	,183	,599

Extraction Method: Principal Component Analysis. a 3 components extracted.

Tablo 7. Ziyaretçilere Servis ve Rehberlik Hizmeti Verme Düşüncelerine İlişkin Dağılımları

Servis ve Rehberlik Hizmeti Verme Düşüncesi	%
Evet	62,1
Hayır	9,1
Kararsızım	28,8

Katılımcıların % 62'si ziyaretçilere servis ve rehberlik hizmeti verme konusunda olumlu yaklaşmaktadır. Bunun yanında % 9'luk kısım ise olumsuz görüş bildirmektedir. Katılımcılar oda tahsisinin aksine servis ve rehberlik konusunda daha sıcak bakmaktadır. Bu da gelen konuklara olumlu baktıklarının bir göstergesidir.

Tablo 8. Ziyaretçilere Yöresel Yemekler Yapma ve Bunları Sunabilme Düşüncelerine İlişkin Dağılımları

Yöresel yemekler yapma ve bunları sunabilme düşüncesi	%
Evet	47,5
Hayır	24,7
Kararsızım	27,9

Katılımcıların % 47,5'i ziyaretçilere yöresel yemekler yapma ve bunları sunabilme konusunda olumludurlar. Bunun yanında % 24,7'lik kısım ise olumsuz görüş bildirmektedir. Özellikle bayanların genel olarak olumlu baktıkları gözlenmiştir.

Tablo 9. Kırsal Turizm İşletmesi Kurabilir ve İşletebilirim Düşüncelerine İlişkin Dağılımlar

Kırsal turizm işletmesi kurabilir ve işletebilirim düşüncesi	%
Evet	29,7
Hayır	42,0
Kararsızım	28,3

Katılımcıların % 29,7'si kırsal turizm işletmesi kurabilir ve işletebilirim konusunda olumlu yaklaşmaktadır. Bunun yanında % 42'si ise olumsuz görüş bildirmektedir. % 28,3'lük kısmı ise kararsız kalmıştır. Dolayısı ile kırsal turizm işletmesi kurmak ve işletmek konusunda yeterli girişimcilerin çıkacağına inanılmaktadır.

Tablo 10. Kırsal Turizm İşletmesinde Yönetici Olarak Çalışabilirim Düşüncesine İlişkin Dağılımlar

Kırsal turizm işletmesinde yönetici olarak çalışabilirim düşüncesi	%
Evet	23,7
Hayır	46,1
Kararsızım	30,1

Katılımcıların % 23,7'si Kırsal turizm işletmesinde yönetici olarak çalışabilirim konusunda olumlu yaklaşmaktadır. Bunun yanında % 46'luk kısım ise olumsuz görüş bildirmektedir. Diğer yandan yönetici olmak için gerekli eğitim ya da tecrübenin olmaması Çamlıca halkının bu konuya daha olumsuz bakmalarına sebep olabilir.

Tablo 11. Kırsal Turizm İşletmesinde İşgören Olarak Çalışabilirim Düşüncesine İlişkin Dağılımlar

Kırsal turizm işletmesinde işgören olarak çalışabilirim düşüncesi	%
Evet	55,7
Hayır	14,2
Kararsızım	30,1

Katılımcıların % 55,7'isi kırsal turizm işletmesinde işgören olarak çalışabilirim konusuna olumlu yaklaşmaktadır. Bunun yanında % 14'lük kısım ise olumsuz görüş bildirmektedir. Kırsal turizm işletmelerinin kurulması bölgede iş imkanı yaratacağı ve istihdam sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo 12. Kırsal Turizm İşletmesinde Çalışmayı İsterim Düşüncesine İlişkin Dağılımlar

Kırsal turizm işletmesinde çalışmayı isterim düşüncesi	%
Evet	84,9
Hayır	1,8
Kararsızım	13,2

Katılımcıların % 84,9'u eğer beldede kırsal turizm işletmesi olursa bu işletmelerde herhangi bir şekilde (işletmeci, yönetici, işgören) çalışmak isteyeceklerini ifade etmektedirler. Bunun yanında % 1,8'lik kısım ise olumlu bakmamaktadır. Buradan da görüleceği gibi kırsal turizm işletmeleri kurulmuş olsa istihdam konusunda işletmenin personel sıkıntısı yaşamayacağı açıktır.

Tablo 13. Herhangi Bir Destekte Bulunmak İstemem Düşüncesine İlişkin Dağılımlar

Herhangi bir destekte bulunmak istemem düşüncesi	%
Evet	0,9
Hayır	92,7
Kararsızım	6,4

Katılımcıların % 92,7'si herhangi bir destekte bulunmak konusuna olumlu yaklaşmaktadır. Bunun yanında % 1'lik kısım ise olumlu bakmamaktadır. Dolayısı ile Çamlıca halkı kırsal turizmde hem ekonomik hem de sosyal açıdan uygulanmasında sakınca görmemekte ve beldeye kırsal turizm uygulamalarına destek vermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bir yörede kırsal turizm yapılabilmesi için doğal, tarihsel, kültürel değerlerin korunmuş olması gerekmektedir. Bunların yanında diğer önemli bir husus ise halkın ziyaretçilere ve kırsal turizmde olumlu bakması çok önemlidir. Kırsal turizmin başarılı olması, yöreye zarar vermemesi için en önemli faktörlerden biri bu olumlu yaklaşımdır. Çamlıca halkı genel olarak kırsal turizmde olumlu bakmaktadır. Özellikle istihdam sağlaması, genç nüfusun yörede kalması açısından bir çözüm olarak görülmektedir. Bu da Çamlıca'da kırsal turizmin yapılabilmesi için uygun bir ortama sahip olduğunun göstergelerinden biridir.

Yöre halkı kırsal turizm faaliyetinin profesyonelce nasıl yapılacağı konusunda konu uzmanları tarafından düzenlenecek eğitim toplantıları ile bilgilendirilmelidir. Gerekli eğitimler sağlanırsa küçük aile işletmelerinin kurulması, sosyo-kültürel değerlerin korunması ve dışarıya göçün önlenmesi sağlanacaktır.

Türkiye'nin birçok yerinde olduğu gibi, Çamlıca da kırsal turizmin geliştirilmesine yönelik yeterli akademik çalışmanın yapılması gerekmektedir.

Çamlıca'nın sahip olduğu kırsal turizm potansiyeli yerel yönetimler, yerel halk, üniversite ve özel sektör işbirliğinde yapılacak geniş çaplı bir envanter çalışması ile belirlenmelidir.

Kırsal turizmin sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel açıdan yöreye yapması veya yapacağı olası olumlu ve olumsuz etkiler değişik zamanlarda yapılacak anket çalışması ile saptanmalıdır.

Profesyonelce yapılacak tanıtım ve reklâm faaliyeti ile yerel, ulusal ve uluslararası turizm operatörlerinin yöreye çekilmesi gerekmektedir.

Kırsal turizm konusunda yatırım yapacak kişilere gerekli destek sağlanmalıdır.

Yörede var olan değişik turizm türleri ile kırsal turizmin entegrasyonunun sağlanması gerekmektedir.

Avrupa Birliği ve diğer uluslararası kuruluşların sağladığı fonlardan yararlanma olanakları araştırılmalıdır.

Kırsal turizmin başarısı için doğru hedef kitle seçilmelidir (arz ve talep yönünden)

KAYNAKLAR

[1]Anonim, 2010. Kültür ve Turizm Bakanlığı 2010-2014 Stratejik Planı. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara

[2] Anonim 2007. Türkiye 2023 Turizm Stratejisi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara

[3] Avcıkurt, C., (2009). Turizm Sosyolojisi, Detay Yayıncılık, Ankara

[4] Avcıkurt C. ve Köroğlu Ö., (2008), "Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, Nobel Yayınları, Ankara, s.61-76.

[5] Bal, H. (1995), Turizmin Kırsal Toplumda Aile İçi İlişkilere

[6] Etkisi, Doğa-İnsan Yayınları, İstanbul

[7] Çakır A. Çakır, G. Dursun S. Dursun B. (2010). Kırsal Turizmde Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Kullanılması: Poyralı Köyünde Uygulanabilirliği. Uluslararası II.Trakya Bölgesi Kalkınma ve Girişimcilik Sempozyumu 1-2 Ekim, İğneada, Kırklareli.

[8] Demircioğlu, G., (1993), "Kırsal Turizm Nedir?"; Anatolia Turizm ve Çevre Kültürü Dergisi, Yıl:4 Sayı:5 Eylül-Ekim, Ankara

[9] Doğan, H. Z., (1990), "Turizmin davranışsal Yönleri Konusunda Bütünleştirici Bir Kavramsal Çerçeve Denemesi", Turizm Yıllığı 1988/1989, Türkiye Kalkınma Bankası, Ankara

[10]Gökdeniz, A., (2003), "Yerel Gündem 21 ve Sürdürülebilir Turizm Politikaları Çerçevesinde Eko Turizm", Ekonomik ve Teknik Dergi: Standart, Yıl:42, Sayı:496, Ankara

[11] Kadivar A.A., Javanbakhatghah Farrokhi Z. ve Saghahi M., (2010), "Rural Management, Tourism ve Development (A Virtual Pattern)" International Journal of Science and Advanced Tecnology, Volume 1 No:9 November

[12] Küçükaltan, D. (1999), "Bir Alternatif Turizm Türü Olarak Kırsal Turizm İşletmeciliği"; (Basılmamış Doçentlik Takdim Tezi, Dokuz Eylül Üniv.), İzmir.

[13] Mafunzwaini E. A. ve Hugo L. (2005). "Unlocking The Rural Tourism Potential of the Limpopo Province of South Afrika: Some Strategic Guidelines", Development Southern Africa, Vol.22, No:2 June, 252

[14] Malhotra, Naresh K. (1994), Marketing Research An Applied Orientation, Second Edition, Prentice Hall, New Jersey, USA

[15] Mathieson A., Wall G., (1992), "Tourism: Economic, Physical and Social Impacts", Longman, London

[16] Soykan, F. (1999), "Doğal Çevre ve Kırsal Kültürle

[17] Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm", Anatolia Turizm ve Araştırmaları Dergisi, Yıl:10, Mart-Haziran, Ankara

[18] Soykan, F. (2001), "Ege Bölgesi'nden Kırsal Turizmde Özgün Bir Örnek: Şirince Köyü (Selçuk/İzmir)", Maltepe Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Dergisi, Yayın No:1, Safa Tanıtım ve Matbaacılık Ltd. Şti, İstanbul, s.152.